

Nr 5.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 9 september 1938 (nr 567) om handel med preventivmedel.

Genom en den 21 januari 1949 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 15, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden velat inhämta riksdagens yttrande över följande vid propositionen fogade förslag till

Förordning

angående ändring i förordningen den 9 september 1938 (nr 567) om handel med preventivmedel.

Härigenom förordnas, att 1 och 2 §§ förordningen den 9 september 1938 om handel med preventivmedel skola hava ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i förordningen skall införas en ny paragraf, betecknad 6 §, av nedan angiven lydelse.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

1 §.

Den som vill, annorstädes än å apoteksinrättning, idka handel med *preventivmedel* eller eljest tillhandahålla allmänheten sådana medel skall söka tillstånd därtill hos länsstyrelsen i det län där rörelsen skall utövas eller, där rörelsen skall drivas i Stockholm, hos överståthållarämbetet.

Med preventivmedel — — — — — av könssjukdom.

2 §.

Tillstånd *beviljas allenast för viss tid, ej över tre år, och* må avse endast vissa angivna medel. När skäl därtill äro, må meddelat tillstånd återkallas.

Närmare föreskrifter — — — — — av Konungen.

1 §.

Den som vill, annorstädes än å apoteksinrättning, idka handel med eller eljest tillhandahålla allmänheten *preventivmedel* skall söka tillstånd därtill hos *polismyndigheten i den ort*, där rörelsen skall utövas.

2 §.

Tillstånd må avse endast vissa angivna medel. När skäl därtill äro, må *polismyndigheten återkalla* meddelat tillstånd.

(Nuvarande lydelse:)

(Föreslagen lydelse:)

6 §.

Polismyndighets beslut må överklagas hos länsstyrelsen sist å trettionde dagen efter det klaganden erhöill del av beslutet. Klagan över länsstyrelses beslut må föras hos Konungen genom besvär, som skola hava inkommit till inrikesdepartementet inom tid som nyss sagts.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1949.

Tillstånd, som jämlikt 1 § i dess förutvarande lydelse meddelats att gälla viss tid efter den 30 juni 1949, skall utan särskild ansökan gälla tills vidare.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Prövningen av ansökan om tillstånd att idka handel med preventivmedel skall enligt propositionen överflyttas från länsstyrelserna till de lokala polismyndigheterna. Vidare föreslås, att tillstånd till sådan handel, som nu får beviljas endast för viss tid, högst tre år, skall gälla tills vidare.

Om handel med preventivmedel stadgas i förordningen den 9 september 1938 (nr 567). Enligt 1 § skall den som vill, annorledes än å apoteksinrättning, idka handel med preventivmedel eller eljest tillhandahålla allmänheten sådana medel söka tillstånd därtill hos länsstyrelsen i det län, där rörelsen skall utövas, eller, där rörelsen skall drivas i Stockholm, hos överståthållarämbetet. I 2 § föreskrives, att tillstånd beviljas allenast för viss tid, ej över tre år, och må avse endast vissa angivna medel. När skäl därtill äro, må meddelat tillstånd återkallas. Vidare stadgas i denna paragraf, att närmare föreskrifter om tillstånds beviljande och återkallande skola meddelas av Konungen. Sådana föreskrifter äro givna i kungörelse den 9 september 1938 (nr 568).

Decentraliseringsutredningen, som tillsatts av Kungl. Maj:t den 6 juni 1947 med uppgift att utreda möjligheterna av en ytterligare decentralisering inom statsförvaltningen, har i en med nr 12 betecknad, till inrikesdepartementet överlämnad promemoria angående tillstånd till handel med preventivmedel föreslagit vissa ändringar i förordningen om sådan handel. De av utredningen förordade ändringarna ha upptagits i Kungl. Maj:ts förslag.

Över decentraliseringsutredningens promemoria ha efter remiss *yttranden* avgivits av medicinalstyrelsen, riksåklagarämbetet, överståthållarämbe-

tet (med bifogande av yttrande av polismästaren i Stockholm), länsstyrelsen i Stockholms län, länsstyrelsen i Jönköpings län (med bifogande av yttranden av förste provinsialläkaren i länet, poliskammaren i Jönköping och länets avdelning av Föreningen Sveriges landsfiskaler), länsstyrelsen i Kronobergs län, länsstyrelsen i Malmöhus län (med bifogande av yttranden av poliskammaren i Malmö, landsfiskalen i Skurups distrikt och hälsovårdsnämnden i Hälsingborg), länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län (med bifogande av yttrande av poliskammaren i Göteborg), länsstyrelsen i Örebro län (med bifogande av yttrande av förste provinsialläkaren i länet), länsstyrelsen i Kopparbergs län, länsstyrelsen i Västernorrlands län (med bifogande av yttrande av poliskammaren i Sundsvall), länsstyrelseutredningen, Föreningen Sveriges landsfiskaler, Föreningen Sveriges kommunalborgmästare, Svenska stadsförbundet och Svenska sjukvårdsaffärernas riksförbund.

Utredningens förslag har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i samtliga yttranden med undantag av dem som avgivits av poliskammaren i Jönköping och Föreningen Sveriges kommunalborgmästare.

Beträffande vissa med decentraliseringens genomförande sammanhängande frågor ha särskilda synpunkter framförts av länsstyrelserna i Malmöhus, Jönköpings och Kronobergs län.

I propositionen anför *föredragande departementschefen, statsrådet Mossberg*, bland annat följande:

»Liksom decentraliseringsutredningen anser jag, att handel med preventivmedel alltjämt bör vara underkastad tillståndsprövning av offentlig myndighet. Även om under de tio år förordningen nu ägt tillämpning en sanering av denna handel otvivelaktigt ägt rum, torde nämligen tiden ej vara inne att slopa den kontroll från det allmännas sida som tillståndskravet innebär. Däremot är jag i likhet med utredningen av den uppfattningen att vissa förenklingar i förfarandet böra kunna genomföras. Sålunda anser jag, att tillståndsprövningen lämpligen bör överflyttas från länsstyrelserna till den underordnad myndighet. Några olägenheter av en sådan ändring torde ej vara att befara. Möjligen skulle kunna göras gällande att önskemålet att nå en så långt möjligt enhetlig tillämpning, vilket var den avgörande anledningen till att ärendena förlades till länsstyrelserna, ej skulle kunna tillgodoses i samma utsträckning, därest ärendena decentraliserades. Farhågorna härför böra dock ej överdrivas. Ärendena förutsättas nämligen givetvis skola kunna av sökande besvärsvägen underställas högre myndighets prövning. Skulle det visa sig att erforderlig ledning för en likformig prövning icke skulle kunna nås på denna väg, har Kungl. Maj:t jämlikt stadgandet i andra stycket av 2 § förordningen möjlighet att utfärda behövliga tillämpningsanvisningar i detta hänseende.

Vad angår frågan till vilken myndighet ärendena i händelse av decentralisering böra överflyttas anser jag att utredningen framfört vägande skäl för att handläggningen bör ankomma på de lokala polismyndigheterna.

Med anledning av vad länsstyrelsen i Malmöhus län anfört om att de lokala hälsovårdsmyndigheterna borde höras i ärendena vill jag framhålla,

att i den mån — utöver de föreskrifter rörande ärendenas prövning som äro meddelade i den tidigare omnämnda tillämpningskungörelsen till förordningen — ytterligare bestämmelser i detta hänseende finnas erforderliga, dessa torde böra upptagas i kungörelsen.

Förutom nu berörda ändring beträffande ordningen för ärendenas handläggning torde även den i 2 § förordningen stadgade begränsningen av tillståndens giltighetstid böra upphävas. De skäl, som utredningen anfört till stöd härför, tala nämligen för att jämväl detta förslag bör förverkligas.

Under åberopande av det anförda vill jag förorda, att sådan ändring vidtages i 1 och 2 §§ förordningen om handel med preventivmedel att prövningen av ärenden om tillstånd till sådan handel överflyttas till de lokala polismyndigheterna samt att bestämmelsen om begränsningen av tillståndens giltighetstid utgår. Som följd av tillståndsprovningens decentralisering bör även rätten att återkalla meddelat tillstånd överflyttas på polismyndigheterna. I en ny paragraf, betecknad 6 §, torde intagas bestämmelser om rätt att överklaga polismyndighets beslut i de ärenden som enligt förslaget skola ankomma på denna myndighets prövning. Tillräckliga skäl att, på sätt ifrågasatts av länsstyrelsen i Kronobergs län, begränsa klagorätten så att klagan ej skulle få föras över länsstyrelsens beslut, synas mig icke föreligga.

De nya bestämmelserna torde böra träda i kraft den 1 juli 1949. Tillstånd, som enligt de nuvarande bestämmelserna meddelats att gälla viss tid efter den 30 juni 1949, bör utan särskild ansökan gälla tills vidare. I övrigt torde icke erfordras några övergångsbestämmelser i anledning av de nya stadgandena.»

Utskottet. Utskottet har vid sin granskning av förslaget icke funnit anledning till erinran och får alltså hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen vid granskning av det i förevarande proposition, nr 15, upptagna förslaget icke funnit skäl till erinran mot detsamma.

Stockholm den 15 februari 1949.

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Branting, Ahlkvist, Krügel, Ewerlöf, Lodenius, Olofsson, Lindblom och fru Sjöström-Bengtsson;

från andra kammaren: herrar Rylander, Hedlund i Östersund, Olsson i Mellerud, Johnsson i Stockholm, Landgren, Lindahl, Fagerholm och Svensson i Stenkyrka.

Stockholm 1949. Kungl. Boktryckeriet P. A. Norstedt & Söner.